

ЛИТОВСКІЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФФИЦІАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

21.

KURIER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Вторникъ. 15-го Марта — 1838 — Wilno. Wtorek. 15-go Marca.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 7-го Марта.

Его Императорское Высочество Великій Князь МИХАИЛЬ ПАВЛОВИЧЪ изволилъ выѣхать, 1-го Марта, въ Фридригсгамъ и 3-го ч. возвратился оттуда

— Высочайшею Грамотою, 19-го Февраля, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ ордена *Св. Анны 1-й степени*, Императорскою Короною украшеннаго, Генераль-Контролеръ Контрольнаго Департамента Гражданскихъ отчетовъ, Дѣйствительный Статскій Советникъ Князь *Лобановъ-Ростовскій*.

— Управляющій особымъ Отдѣленіемъ Канцеляріи Виленскаго Военнаго, Гродненскаго, Минскаго и Бѣлостокскаго Генераль-Губернатора, Коллежскій Советникъ *Улановъ*, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ ордена *Св. Анны второй степени*.

— Высочайшимъ Приказомъ, 24-го Февраля, Военный Губернаторъ города Курска и Курскій Гражданскій: Губернаторъ, Генераль-Маіоръ *Муравьевъ 3-й*, уволенъ въ отпускъ за границу, для излеченія болѣзни, на шесть мѣсяцевъ.

— Главнокомандующій Дѣйствующею Арміею, Генераль-Фельдмаршалъ Князь Варшавскій Графъ *Паскевичъ-Эриванскій*, прибылъ въ здѣшнюю столицу 3-го числа.

— Министръ Финансовъ довелъ до Высочайшаго Государя Императора свѣдѣнія, что 11-го ч. истекшаго Января мѣсяца, когда въ мѣстечкѣ Тузлахъ, при сильномъ землетрясеніи, чиновники и служители Солярнаго Правленія, находившіеся, по стеченію экстренныхъ занятій, въ канцеляріи сего Правленія, выбѣжали для спасенія своего на улицу, рядовой Аккерманской Инвалидной команды, Семень *Политика*, стоявшій на часахъ при денежной кладовой, не смотря на видимую опасность, остался на своемъ мѣстѣ и, по окончаніи землетрясенія, найденъ чиновниками въ томъ же неподвижномъ положеніи, съ ружьемъ у ноги.

Его Императорское Величество Высочайше повелѣть соизволилъ: рядоваго *Политика*, за неустрашимость и строгое исполненіе своего долга, произвести въ унтеръ-офицеры, выдавъ ему въ единовременное награжденіе 300 рублей, а поступокъ его сдѣлать извѣстнымъ по Арміи. (Р. И.)

— Правительствующій Сенатъ, въ Общемъ Собраніи пертыхъ трехъ Департаментовъ, слушали: *во-первыхъ*, предложенное Господиномъ Министромъ Юстиціи, Тайнымъ Советникомъ и Кавалеромъ Дмитріемъ Васильевичемъ Дашковымъ, къ надлежащему исполненію, Высочайше утвержденное мнѣніе Государственнаго Совета, слѣдующаго содержанія: „Государственный Советъ, въ Департаментъ Законовъ и въ Общемъ Собраніи, рассмотрѣвъ докладъ Общаго Собранія первыхъ трехъ Департаментовъ Правительствующаго Сената по вопросу: могутъ ли жены чиновниковъ, сами или чрезъ крестьянъ своихъ и постороннія лица, быть залогодательницами въ мѣстахъ служенія мужей своихъ? *положилъ*: опредѣленіе Правительствующаго Сената, въ докладѣ семъ изложенное, утвердить. На ономъ мнѣніи написано: Его Импе-

WIAOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg, 7-go Marca.

JEHO CESARSKA WYSOKOŚĆ WIELKI XIAŻE MICHAŁ PAWŁOWICZ, raczył wyjechać 1-go Marca, do Friedrichshamu, skąd dnia 3-go powrócił.

— Przez Najwyższy Dyplom, 19-go Lutego, Najłaskawiej mianowany Kawalerem Orderu *Sw. Anny 1-go stopnia*, CESARSKĄ Koroną ozdobionego, Jeneralny Kontroler Departamentu Kontroli rachunków Cywilnych, Rzeczywisty Radzca Stanu Xiaże *Łobanow-Rostowski*.

— Zarządzający osobnym Oddziałem Kancellaryi Wileńskiego Wojennego, Grodzieńskiego, Mińskiego i Białostockiego Jenerał-Gubernatora, Radzca Kollegialny *Utanow*, Najłaskawiej mianowany Kawalerem Orderu *Sw. Anny drugiego stopnia*.

— Przez Najwyższy Rozkaz Dzienny, 24-go Lutego, Wojenny Gubernator miasta Kurska i Kurski Cywilny Gubernator, Jenerał-Major *Murawjew 3-ci*, uwolniony na urlop za granicę, na sześć miesięcy, dla wyleczenia się z choroby.

— Wódz Naczelny Wojska Działającego, Jenerał Marszałek-Polny, Xiaże Warszawski, Hrabia *Paskiewicz Erywański*, zawczora przybył do tutejszej stolicy.

— P. Minister Skarbu doniósł NAJJAŚNIEJSZEMU CESARZOWI JMCI, że 11 Stycznia b. r., kiedy w miasteczku Tuzlach, podczas silnego trzęsienia ziemi, urzędnicy i posługacze Zarządu solnego, znajdujący się, z powodu nadzwyczajnych zatrudnień, w Kancellaryi tegoż Zarządu, ratując się wybiegli na ulicę, szeregowy Akkermańskiej komendy inwalidów Symon *Politika*, stojący na straży przy kassie, pomimo widoczne niebezpieczeństwo, pozostał na swém stanowisku i po ustaniu trzęsienia ziemi, znaleziony został przez urzędowników w nieporuszonej postawie, z karabinem u nogi.

NAJJAŚNIEJSZY PAN raczył rozkazać: szeregowego *Politika*, za jego nieustraszonosć i ścisłe wypełnienie powinności, podnieść na podoficera, wypłacić mu jednorazowie trzysta rubli i ogłosić o czynie jego w wojsku. (R. In.)

— Rządzący Senat, na Połączoném Zebraniu pierwszych trzech Departamentów, stuchali *naprzód*: przełożonej przez Pana Ministra Sprawiedliwości, Radzcę Tajnego i Kawalera Dymitra Wasilewicz *Daszkowa*, do należytego wypełnienia, Najwyżej utwierdzonej Opinii Rady Państwa, brzmienia następującego: „Rada Państwa, na Departamencie Praw i na Powszechném Zebraniu, rozpatrzywszy przełożenie Połączonego Zebrania pierwszych trzech Departamentów Rządzącego Senatu na zapytanie: czy mogą żony urzędników, samo albo przez włościan swoich i osoby postronne, bydź ewiktorkami w miejscach służby swych mężów? *zamierzyła*: postanowienie Rządzącego Senatu, w przełożeniu tém opisanie, utwierdzić. Na tej opinii napisano: JEHO CESARSKA MOŚĆ nastąpiła opinia na Powszechném Zebraniu Rady Państwa względem zapytania: czy mogą żo-

гаторское Величество воспослѣдовавшее мнѣніе въ Общемъ Собраніи Государственнаго Совѣта по вопросу: могутъ ли жены чиновниковъ, сами или чрезъ постороннія лица, быть залогодательницами въ мѣстахъ служенія мужей своихъ? Высочайше утвердить соизволилъ и повелѣлъ исполнить (Подписалъ) Предсѣдатель Государственнаго Совѣта, Графъ Новосильцовъ. 20 Декабря 1837 года. И во сторыхъ, справку, по которой оказалось, что по означенному дѣлу, внесенному изъ 1-го Департамента Правительствующаго Сената на основаніи 471 статьи, Тома 1-го Свода учрежденій Правительствующаго Сената, въ Общемъ Сената Собраніи первыхъ трехъ Департаментовъ состоялось опредѣленіе въ слѣдующей силѣ: сообразивъ обстоятельство дѣла сего съ статьями 1148 и 1149 Свода Законовъ Гражданскихъ (Т. X), Общее Собраніе находитъ, что допущеніе женъ чиновниковъ къ залогодательству по подрядамъ и поставкамъ, въ мѣстахъ служенія мужей ихъ, противно дѣли закона, запрещающаго чиновникамъ, по мѣстамъ, гдѣ они служатъ, входить въ подряды и поставки и быть залогодателями, и по сему, для отвращенія злоупотребленій, согласно съ заключеніемъ Военнаго Совѣта, принятымъ и 1-мъ Департаментомъ Правительствующаго Сената, признаеть необходимымъ пополнить статьи 1148 и 1149 Свода Законовъ Гражданскихъ (Т. X) тѣмъ, что и жены чиновниковъ ни сами, ни чрезъ крестьянъ своихъ или подставныхъ лица не могутъ быть залогодательницами по подрядамъ, въ мѣстахъ служенія мужей ихъ совершаемымъ; и на приведеніе въ исполненіе заключенія сего, испрашивало Высочайшаго повелѣнія всеподданнѣйшимъ Его Императорскому Величеству докладомъ. (Оп. Прав. Сен. 3-го Февраля 1834 года.

— Государственный Совѣтъ, въ Департаментѣ Законовъ и въ Общемъ Собраніи, рассмотрѣвъ представленіе Министра Юстиціи, относительно составленія земельныхъ партій, и соглашаясь съ опредѣленіемъ Правительствующаго Сената, въ представленіи семъ изложеннымъ и мнѣніемъ Министра Юстиціи, положилъ: статьи 52 и 53 Свода Законовъ Межевыхъ Тома X пояснить слѣдующимъ примѣчаніемъ: Примѣчаніе: при отправленіи Землемѣровъ для исполненія порученій, не требующихъ занятій подобныхъ тѣмъ, кой предстоятъ при Генеральномъ межеваніи, составленіе земельной партіи, вмѣсто опредѣленнаго въ сихъ статьяхъ комплекта, соображается съ существомъ подлежащаго въ натурѣ занятія, и въ случаѣ дѣла маловажныхъ, напримѣръ: повѣрки одной или нѣсколькихъ линій незначительной мѣры, уничтоженія или утвержденія межъ по симъ линіямъ, пересочиненія безспорныхъ плановъ съ межевыми книгами, отобранія рукоприкладства по онымъ и т. п. назначается къ Землемѣру одинъ токмо изъ военныхъ служителей, и, смотря по надобности, одинъ помощникъ. На семъ мнѣніи написано: Его Императорское Величество воспослѣдовавшее мнѣніе въ Общемъ Собраніи Государственнаго Совѣта, относительно составленія земельныхъ партій, Высочайше утвердить соизволилъ и повелѣлъ исполнить. 17 Января 1838 года. Предсѣдатель Государственнаго Совѣта Графъ Новосильцовъ. (Опуб. Прав. Сен. 7-го Февраля 1838 г.) (С. В.)

— Химикъ Шутценбахъ, изъ Карлсруэ, получилъ десятилѣтнюю привилегію на изобрѣтенный имъ новый способъ добыванія сахара изъ свекловицы, посредствомъ высушки оной въ особыхъ аппаратахъ и превращенія въ порошокъ, на что ему выдана десятилѣтняя привилегія въ Великомъ Герцогствѣ Баденскомъ. (С. П.)

— Одесса, 15-го Февраля. Благополучное состояніе общественнаго здоровья въ городѣ и предместьяхъ продолжается по прежнему. Въ карантинѣ не было никакихъ переменъ; можно надѣяться, что въ теченіе настоящей недѣли изъ чумнаго квартала будутъ выпущены и послѣдніе оставшіеся тамъ больные. (О. В.)

Извлеченіе изъ отчета по управленію Царствомъ Польскимъ съ 1829 по 1835 годъ.

(Продолженіе.)

Новыя постройки.

Въ теченіе 1829 года, построено въ разныхъ городахъ Царства новыхъ домовъ: каменныхъ 147 и деревянныхъ 293, всего на сумму 2 мил. 500 т. злотыхъ, а въ Варшавѣ въ томъ же году прибавилось 83 строенія. Новыя постройки со времени мятежа значительно уменьшились; при всемъ томъ, изъ 175 частныхъ строеній, подвергшихся разоренію при осадѣ Варшавы, 160 вновь отдѣланы или перестроены. Правительство не оставляло и въ семъ случаѣ оказывать городскимъ обывателямъ возможное пособіе. Такъ напримѣръ: жителямъ Прагскаго предместья, въ Ноябрь 1834 года, съ Высочайшаго разрѣшенія,

ны урѣдниковъ, same albo przez osoby postronne, byдъ ewiktorkami w miejscach służby swych mężów? Najwyżej utwierdzić raczył i rozkazał wypełnić. (Podpisat): Prezydent Rady Państwa, Hrabia Nowosilcow. 20 Grudnia 1837 roku. I powtórę, sprawy, z której się okazało, że w rzeczy wyrażonej, wniesionej z 1-go Departamentu Rządzącego Senatu na podstawie 471 artykułu, Tomu 1-go Połączenia urzędzeń Rządzącego Senatu, na Połączonym Senatu Zebraniu pierwszych trzech Departamentów, nastąpiło postanowienie brzmienia następującego: porównawszy okoliczności rzeczy tej z artykułami 1148 i 1149 Połączenia Praw Cywilnych (T. X), Powszechne Zebranie znajduje, że dopuszczenie żon urzędników do ewikcyi w podradach i dostarczeniach, w miejscach służby ich mężów, przeciwne jest celowi prawa, zabraniającego urzędnikom, w miejscach, gdzie oni służą, brać podradę i dostawy i byдъ ewiktorkami, a zatem, dla zapobieżenia nadużyciom, zgodnie z wnioskiem Rady Wojskowej, przyjętym i przez 1-szy Departament Rządzącego Senatu, uznaje za konieczną dopełnić artykuły 1148 i 1149 Połączenia Praw Cywilnych (T. X) tѣm, że i żony urzędników ani same, ani przez włascien swoich albo osoby podstawione nie mogą byдъ ewiktorkami w podradach, w miejscach, gdzie służą ich mężowie, zawieranych; i na przyprowadzenie do wypełnienia tego wniosku, prosiło Najwyższego rozkazu przez najuniższe Jego Cesarskiej Mości przełożenie. (Op. przez Rz. Sen. 3-go Lutego 1838 roku).

— Rada Państwa, na Departamencie Praw i na Powszechném Zebraniu, rozpatrzywszy przedstawienie Ministra Sprawiedliwości, względnie składania partyj mierniczych, i zgadzając się z postanowieniem Rządzącego Senatu, w przełożeniu tѣm opisaném i przez opinią Ministra Sprawiedliwości, postanowiła: artykuły 52 i 53 Połączenia Praw Granicznych Tomu X objaśnić u wagą następującą: Uwaga: przy odprawianiu Mierników dla wykonania poruczeń, niepotrzebujących robot podobnych tym, które się przedstawiają przy Generalnem rozgraniczeniu, składanie partyj mierniczych, zamiast ustanowionego w tych artykułach kompletu, czyni się stosownie do istoty mającej się wykonać roboty, i w razie dzieł małoważnych, naprzykład: sprawdzenia jednej albo kilku linii nieznacznej miary, znieśienia albo utwierdzenia miedz na tych liniach, przerobienia planów bezspornych z księgami granicznymi, uczynienia podpisów na nich i t. p. naznacza się do miernika jeden tylko z wojskowych służących, i, zważając na potrzebę, jeden pomocnik. Na tej opinii napisano: Jego Cesarska Mość nastąpił opinią na Powszechném Zebraniu Rady Państwa, względnie składania partyj mierniczych, Najwyżej utwierdzić raczył i rozkazał wypełnić. 17-go Stycznia 1838 roku. Prezydent Rady Państwa Hrabia Nowosilcow. (Op. przez Rz. Sen. 7-go Lutego 1838 r.) (Gaz. Sen.)

— Chemik Schutzenbach, z Karlsruhe, otrzymał dziesięcioletni przywilej na wynaleziony przezeń nowy sposób rafinowania cukru z buraków, za pomocą ich wysuszania w osobnych apparatach i zamienienia w proszek, na co mu wydano dziesięcioletni przywilej i w Wielkim Kieźtwie Badeńskim. (P. P.)

— Odessa, 15-go Lutego. Pomyślny stan zdrowia publicznego w mieście i na przedmieściach trwa jak przedtѣm. W kwarantannie żadnych nie zaszło odmian; można się spodziewać, że w przeciągu tego tygodnia z czumnego kwartału będą wypuszczeni i ostatni zostający tam chorzy. (G. O.)

Wyciąg ze zdania sprawy z dziełań administracyi Królestwa Polskiego w latach od 1829 do 1835.

(Ciąg dalszy.)

Nowe budowle.

W roku 1829, w miastach Królestwa wystawiono nowych domów murowanych 147, drewnianych 293, wartości 2,500,000 złp. a w Warszawie w tymże roku przybyło 83 nowych budowli. Rokosz wstrzymał postęp nowych budowli, pomimo to jednak z liczby 175 possessyji prywatnych, w czasie wzięcia Warszawy zniszczonych, odbudowano dotąd 160. Rząd niezaniebdał i w tym razie udzielać obywatelom miejskim potrzebnego wsparcia. Tak naprzykład: z mocy Najwyższego Postanowienia w dniu 15 (27) Listopada 1834 r. wydanego, przedmieście Praga otrzymało ulgę w podatkach zaległych; tym mieszkańcom, których domy tamże pod-

предоставлена льгота въ платежъ накопившихся въ недоимкѣ податей; тѣмъ изъ хозяевъ, коихъ дома во время мятежа сломаны или сожжены, оказано вознагражденіе изъ суммъ страхового отъ огня общества. Наконецъ обывателямъ незастрахованныхъ строеній роздано въ пособіе до 200 т. злотыхъ.

Народонаселеніе Царства.

Въ 1829 году народонаселеніе Царства, составляло всего 4,137,654 души, каковое число превосходило народонаселеніе 1828 года 50 тыс. душами.

Число жителей города Варшавы состояло всего изъ 139,654 душъ, а ежегодное приращеніе числа жителей составляло около 3 тыс. душъ.

Кромѣ бѣдствій войны, коимъ подвергался край сей, онъ много пострадалъ отъ свирѣпствовавшей во всѣхъ Воеводствахъ холеры, отъ которой погибло до 81 т. душъ. По собраннымъ свѣдѣніямъ, число вновь рожденныхъ въ 1831 году составляло 164,628 а число умершихъ 243,523, человека. Въ слѣдующемъ году, распространившійся между крестьянами повальный болѣзнь были причиною, что умершихъ доходило до 184 тыс. и десятию тысячами превзошло число родившихся.

Но начиная съ 1833 года, состояніе народонаселенія Царства представляется въ удовлетворительнѣйшемъ видѣ.

Число жителей всего Царства составляло: въ 1833 году 3,914,665, а въ 1834 году 4,103,196 человекъ, — одного города Варшавы въ 1833-мъ 124,870, а въ 1834-мъ 136,062 души. Число браковъ во всемъ Царствѣ совершившихся, простиралось, безъ различія вѣроисповѣданій, до 110,798. Вновь родившихся было въ 1833-мъ 189,523, въ 1834-мъ 208,908. Умершихъ въ 1833-мъ 136,522, въ 1834-мъ 132,027; такъ что число первыхъ превзошло число послѣднихъ въ 1833-мъ 53,001, въ 1834-мъ 76,881.

Въ теченіи 1833 и 1834 годовъ, народонаселеніе Царства увеличилось 188,531 душою: а какъ число вновь родившихся превзошло въ эти два года число умершихъ 129,882 душами, то прибыль остальныхъ за тѣмъ 58,649 душъ приписать должно водворенію въ Царство новыхъ поселенцевъ и возвращенію прежде выѣхавшихъ.

Не взирая на преслѣдованія, претерпѣнные Евреями въ Царствѣ во время мятежа, число ихъ при первой произведенной Правительствомъ, по восстановленіи законнаго порядка, переписи, подверглось незначительному только измѣненію. Но съ того времени оно умножается.

Число лицъ женскаго пола во всемъ Царствѣ, превосходитъ число лицъ мужскаго пола 32,000. Лицъ достигшихъ отъ 100 до 120 лѣтъ, въ 1833 году было 213, а въ 1834—124.

Части управленія, подлежащія вѣдомству Коммисіи.

Къ числу обязанностей Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ дѣлъ, принадлежитъ производство рекрутскихъ наборовъ (военной конскрипціи), содержаніе военныхъ магазиновъ и госпиталей, также распределеніе въ городахъ помѣщеній для войскъ, съ надлежащимъ отопленіемъ и освѣщеніемъ. Для облегченія хозяевамъ домовъ постоянной повинности, Главнокомандующимъ дѣйствующею Арміею предоставлены въ распоряженіе Военнаго Начальства, казармы, общественныя зданія и манежи, на починку коихъ употреблена значительная сумма. Сверхъ того на обывателей и ремесленниковъ обращенъ былъ небольшой сборъ, для найма необходимаго войскамъ помѣщенія. Уравненіемъ же повинности сей занимаются учрежденныя во всѣхъ городахъ особыя квартирныя Коммисіи.

(Продолженіе впрѣдъ).

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

А в с т р і я.

Съ Боснійскихъ границъ увѣдомляютъ отъ 20 Февраля: „Въ послѣднее время на границахъ опять распространились различныя слухи о большихъ безпорядкахъ, театромъ коихъ Боснія. Но вскорѣ оказалось, что слухи эти весьма преувеличены и что единственнымъ поводомъ къ такому слуху, было злодѣйское покушеніе какого-то Капитана *Беширевича*, который, сопротивляясь распоряженіямъ Намѣстника *Веджиги-Паши*, собралъ шайки въ Кроатскихъ горахъ изъ разной сволочи, по большей части Австрійскихъ дисертеровъ и другихъ выходцевъ, и съ ними отразилъ нѣкоторые нападенія правительственныхъ войскъ. Однако это замѣшательство прекращено. Изданная амнистія со стороны Австрійской, вѣроятно по представленію Турецкихъ властей, и также со стороны Турецкой, была причиною, что толпы разошлись. И такъ *Беширевичъ* внезапно увидѣлъ себя безъ всякой помощи, оставленнымъ всеми, и принужденъ добровольно сдаться на помилованіе или немилость Па-

час рокосу роzebrano lub spalono, udzielono wynagrodzenie z funduszow Towarzystwa Ogniowego. Nakoniec obywatelom, których domy zabezpieczone nie były w Towarzystwie Ogniowym, udzielono wsparcie 200,000 złp. wynoszące.

Лудно́сть Кр́о́лества.

W roku 1829 ludność Królestwa wynosiła w ogóle 4,137,654 głów, czyli blisko 50,000 więcej, niż roku 1828.

Liczba mieszkańców miasta Warszawy wynosiła razem 139,654 głów, a jednoroczne jej powiększenie do 3,000 dochodziło.

Oprócz klęsk wojny, na które kraj ten narażony został, wiele jeszcze poniosł strat z powodu grassującej we wszystkich Województwach podówczas cholery, z której umarło do 81,000 osób. Według zebranych wiadomości urodziło się w roku 1831, 164,628 głów, a umarło 243,523. W następnym roku nowe epidemie i rozszerzone między ludem wiejskim gorączki były przyczyną, że liczba zmarłych dochodziła do 184,000, i prawie o 10,000 przewyższa liczbę urodzeń.

Od roku dopiero 1833 zaczynają się pomyślniejsze pod względem ludności Królestwa rezultaty.

W roku 1833 liczba mieszkańców w całym Królestwie wynosiła 3,914,665 a w 1834, 4,103,196, w samém mieście Warszawie w roku 1833 było 124,870, a w 1834: 136,062. Według spisów szczegółowych, zawarto w tym czasie związków małżeńskich 110,798 we wszystkich wyznaniach. Urodziło się w r. 1833: 189,523, w r. 1834: 208,908, umarło w r. 1833—136,522, w roku 1834—132,027; a zatem urodziło się więcej jak umarło, w pierwszym roku 53,001, a w drugim 76,881.

Massa mieszkańców w dwóch latach 1833 i 1834 powiększyła się o 188,531 głów; że zaś przewyżka urodzin nad zejścia była 129,882, a zatem okazuje się że 58,649 mieszkańców, bądź nowo przybyło, bądź powróciło w tym czasie do Królestwa.

Jakkolwiek ludność żydowska niemałego w czasie zaburzeń prześladowania doznała, przy pierwszym jednak śpisie pod prawym Rządem, mało znaczący przedstawia ubytek, odtąd zaś wzrasta.

W ogólnej massie ludności Królestwa, liczba kobiet, przewyższa liczbę mężczyzn blisko o 32,000. Co do długości życia, było w pierwszym roku 213, a w drugim 124 osób, które dożyły od stu do stu dwadzieści lat.

Części Administracyi od Kommissyi zawisłe.

Do attrubucyi Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, należy spis wojskowy, utrzymanie wojskowych magazynów, również dyslokacya wojska po miastach, przy opatrzeniu go w opał i światło. Dla ulżenia właścicielom domów w kwaterunku, Główno-Dowodzący armią, oddał pod zarząd władzy wojskowej, koszary, różne gmachy rządowe i ujeżdżalnie, na reperacyę których użyto znacznych funduszów. Oprócz tego mieszkańcy miast pociągnięci zostali do umiarkowanej składki kwaterunkowej z domów i procederów, na wynajęcie potrzebnych lokalow. Równym rozkładem powinności kwaterunkowej, trudnią się ustanowione po wszystkich miastach Kommissye kwaterownicze.

(Dalszy ciąg nastąpi).

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

A u s t r i a.

Od granic Bośni donoszą pod d. 20 Lutego: „W ostatnim czasie na granicach znnowu krążyły różne pogłoski o ważnych rozruchach, których widownią miała być Bośnia. Lecz się wkrótce pokazało, że pogłoski te zbyt przesadzone, i że nikczemne zamiary niejakiego Kapitana *Beschirewicza*, który, opierając się rozporządzeniom Namiestnika *Wedżihi-Paszy*, zebrał w górach Kroacyi bandę ze 100 awanturników, powiększej części zbiegów Austriackich, i innych włóczęgów, i z nimi oparł się kilku uderzeniom wojska Rządowego, były jedynym powodem do tej pogłoski. Lecz zamieszki te już ustały. Wydana amnestya tak ze strony Austrii, zapewna na wniosek Władz Turckich jak i ze strony Turcyi sprawiła, że się ta banda rozeszła. Takim więc sposobem *Beschirewicz* nagle ujrzał się opuszczonym od wszystkich i pozostawszy bez wszelkiej pomocy, zmuszony był dobrowolnie poddać się na łaskę lub niełaskę Baszy. Mówią, że wystąpi będzie do Konstantynopola. (A.P.S.Z.)

ши. Говорятъ, онъ будетъ отправленъ въ Константинополь. (A.P.S.Z.)

Лембергъ, 3-го Марта.

Извѣстный Карлъ Липинскій принялъ должность придворнаго Капельмейстера у Е. В. Саксонскаго Короля въ Дрезденѣ, съ годовымъ жалованьемъ 1,500 Саксон. рейхстал. Во время послѣдняго своего тамъ пребыванія, послѣ концерта, онъ удостоился получить отъ тогожъ Короля, золотую эмалью украшенную табакерку, отличной работы. Хотя и радуемся, что нашъ соотечественникъ получаетъ такое достоинство, къ сожалѣнью однако мы должны объявить, что Г. Липинскій въ наступающую осень, съ своею фамиліею на долгое время оставляетъ Лембергъ. (G.C.)

П р у с с і я.

Пишутъ изъ Бреслава: Введеніемъ обществъ умеренности въ разныхъ городахъ монархіи, встрѣтилось также и въ Силезіи объясненіе вопроса, не представитъ ли улучшеніе пива, распространеніемъ хорошаго пивоваренъ, средства къ уменьшенію употребленія водки? Провинція сія имѣетъ 1,942 пивоварни, именно 422 въ городахъ и 1,520 въ деревнѣ. Изъ нихъ однако обыкновенно болѣе 100 находится въ бездѣйствіи, когда владѣтель по причинѣ скуднаго дохода, добровольно оставляетъ пивоварню, или принужденъ бываетъ къ сему, по недостатку опытныхъ пивоваровъ. Большія пивоварни заведенія принадлежатъ въ Силезіи къ рѣдкостямъ. Въ Бреславлѣ находится только пять такихъ, отъ которыхъ годовая подать съ солода превосходитъ 1,000 рейхстал., а въ деревнѣ потому только ихъ держатъ, чтобы не лишиться преимуществъ присвоенныхъ содержателямъ пивоваренъ. Въ Нижней Силезіи, именно въ горахъ, при удобномъ пріобрѣтеніи достаточной и хорошей воды, а равно не при очень затруднительномъ устройствѣ холодныхъ погребовъ, мѣстность болѣе благоприятна для воздѣлыванія пива. Напротивъ оно въ Верхней Силезіи на самой низкой степени и тамъ въ многихъ округахъ, только въ городахъ можно найти пиво едва годное къ употребленію. Причины сихъ невыгодныхъ послѣдствій, конечно происходятъ отъ недостатка хорошо устроенныхъ пивоваренъ и солодовенъ, а особенно глубокихъ погребовъ, и посему въ многихъ деревенскихъ пивоварняхъ, пиво подвергается только поверхностному броженію и немедленно употребляется, такъ какъ льтомъ восемь дней даже не можетъ оставаться въ бочкѣ. При томъ еще и то невыгодно, что пивовару не всегда представляется достаточное помѣщеніе для собранія и сохраненія нужныхъ запасовъ солода, и что его употребляютъ обыкновенно сырымъ. Наконецъ очень мало опытныхъ по своему дѣлу мастеровъ. Въ Бреславлѣ даже, гдѣ болѣе 103 пивоваренъ дѣйствующихъ и имѣющихъ значительный сбытъ, жалуются на это. По сему встрѣчается вопросъ, какъ устранить недостатки при воздѣлываніи пива и завести улучшеніе по сей отрасли промышленности. Нѣтъ сомнѣнія, что лучшее устройство пивоварныхъ заведеній и обученіе порядочныхъ пивоваровъ, а въ слѣдствіе сего и выдѣлываніе хорошаго пива, должно уменьшить склонность къ водкѣ. Уже теперь жители горныхъ округовъ, какъ нпр. въ Стондорфѣ, гдѣ многіе пивоварни доставляютъ очень хорошее пиво, отличаются трезвостію, между тѣмъ какъ жители округовъ, въ которыхъ выдѣлываніе пива въ совершенномъ пренебреженіи, наиболѣе предаются употребленію водки. Можетъ ли быть впрочемъ оставлено употребленіе водки въ нѣкоторыхъ окрестностяхъ, именно въ тѣхъ, гдѣ господствуетъ большая бѣдность, такъ какъ это нуждающимся классамъ, по крайней мѣрѣ на нѣкоторое время, доставляетъ тѣлесное поддержаніе, о томъ должно еще подумать. Въ такихъ странахъ въ послѣдствіи улучшеніемъ первоначальныхъ училищъ, легко сего можетъ достигнуть нравственность простаго народа вообще, отъ чего также должно прекратиться неумѣрное употребленіе водки. (A.P.S.Z.)

Ф р а н ц і я.

Парижъ, 6-го Марта.

Вчера давалъ Король частную аудіенцію Съверо-Американскому Посланнику, Генералу Кассу, и принялъ отъ него письмо Президента Соединенныхъ Штатовъ въ отвѣтъ на уведомленіе о бракосочетаніи Принцессы Маріи.

— *Messager* сообщаетъ: „Графъ Сентъ-Олеръ, какъ слышно, будетъ находиться при коронаціи Австрійскаго Императора на Короля Ломбардо-Венеціанскаго. Утверждаютъ, что кроме того Правительство наше опредѣлило, отправить въ Медіоланъ чрезвычайнаго Посланника, чтобы при семъ торжествѣ представлять Короля Французовъ. Къ этому прибавля-

Лвовъ, 3 Марца.

P. Karól Lipiński przyjął miejsce nadwornego kapelmistrza u Króla Jmci Saskiego w Dreźnie, z roczną pensją 1,500 talarów saskich. Podczas swej ostatniej bytności tamże, udarowany został od tegoż Monarchy, po danym u dworu koncercie, złotą emaliowaną tabakierą nader misternej roboty. Lubo uradowani jesteśmy temi zaszczytami naszego ziomka, z żalem jednak przychodzi nam donieść, iż P. Lipiński na przyszłą jesień z rodziną swoją na długo Lwów opuszcza. (G.C.)

П р у с с і я.

Donoszą z Wrocławia: Zaprowadzenie związku umiarkowania w różnych miastach Monarchii, doprowadziło i w Szląsku do objaśnienia zapytania: azali ulepszenie piwa, przez rozszerzenie dobrze urządzonych browarów piwnych, nie pódá środka do zmniejszenia używania wódki? Prowincya posiada 1,942 browarów piwnych, t. i. 422 w miastach i 1,520 na prowincyi. Z tych jednak zwyczajnie więcej 100 znajduje się w zaniedbaniu: gdyż właściciele browarów, z przyczyny nędznego dochodu, zrzekają się dobrowolnie lub są do tego przymuszeni dla niedostatku dobrych piwowarów. Wielkie browary piwne w Szląsku są rzadkie. We Wrocławiu jest pięć tylko takich, z których roczny podatek od srodu przechodzi 1,000 talar., a na prowincyi większa część browarów, dla tego się tylko utrzymuje, ażeby nie utracić przywilejów, jakich używają posiadacze browarów piwnych. W niższym Szląsku sama miejscowość więcej sprzyja fabrykom piwnym, gdyż łatwo mieć można dostatek dobrej wody i nie tak trudno o zimne piwnice. Przeciwnie fabrykacya piwa w Wyższym Szląsku, stoi na zupełnie niskim stopniu i w wielu okręgach, tylko w miastach zaledwo nędzne znaleźć można piwo. Przyczyny tego niepomyślnego wypadku, muszą być konieczne w niedostatku stosownie urządzonych browarów piwnych i słodowni, szczególnie zaś głębokich piwnic, dla tego też w wielu browarach prowincjonalnych, piwo zostawuje się tylko powierzchownie fermentacyi i natychmiast się używa: gdyż latem nie utrzymuje się więcej nad dni ośm w beczce. Do tego i to się przykłada, że piwowar nie zawsze ma dostateczny lokal do zebrania i utrzymania potrzebnych zapasów srodu, tak, że ten ostatni powiększej części zupełnie świeżo się używa. Nakoniec bardzo mało jest piwowarów, znających doskonale swoje rzemiosło. Nawet we Wrocławiu użalają się na to, gdzie jest więcej jak 103 browarów czynnych i znaczny mają odbył. Zachodzi teraz zapytanie: jak zapobiedz niedostatkowi przy robieniu piwa i wprowadzić ulepszenie w tej gałęzi przemysłu? Że lepsze urządzenie fabryk i ukształcenie doskonałych piwowarów, a skutkiem tego robienie dobrego piwa, zmniejszyć musi skłonność do używania wódki, o tém nie można wątpić. Już mieszkańce niektórych okręgów, jak np. w Stohnsdorf, gdzie browary dostarczają bardzo dobre piwo, odznaczają się trzeźwością, gdy témczasem mieszkańce okręgów, gdzie fabryki piwa na niskim są stopniu, najwięcej oddają się picciu wódki. Azali jednak w pojedynczych okolicach, mianowicie w takich, gdzie panuje wielkie ubóstwo, używanie wódki, które ubogiej klasie przynajmniej na chwilę sprawia niejake uczucie cielesnego posittku, może być utrzymaném, należy się jeszcze zastanowić. W takich okolicach nadal, szczególnie przez ulepszenie szkół elementarnych, moralność chłopów w powszechności, a z tém i wstrzymanie nieumiarkowanego użycia wódki, najłatwiej da się uskutecznić. (A.P.S.Z.)

Ф р а н ц і я.

Парижъ, дня 6 Марца.

Król dawał wczora audyencyą prywatną Posłowi Północno Amerykańskiemu, Jenerałowi Cass, i przyjął od niego list Prezydenta Stanów Zjednoczonych, jako odpowiedź na zawiadomienie o zaślubieniu Xiężniczki Maryi.

— W *Messenger* czytamy: „Mówią, że Hrabia Saint Aulaire, znajdując się gdzie na koronacyi Cesarza Austriackiego, na Królestwo Lombardzko-Weneckie. Zapewniają, że Rząd nasz postanowił oprócz tego, wysłać nadzwyczajnego Posła do Medyolanu, dla reprezentowania Króla Francuzów przy tej uroczystości. Dodają, że dotąd Xiężę Broglie zdawał się być prze-

ють, что для сей миссии кажется до сихъ поръ назначенъ былъ Герцогъ *Бром*.

— Въ письмѣ изъ Боны отъ 15-го ч. пр. м. содержится: „Послѣдній курьеръ изъ Константины доставилъ весьма важныя извѣстия. Генералъ *Негріе* выступилъ съ колонною 2,500 ч. для рекогносцировки въ окрестности Сторы. Во время двухдневнаго марша чрезъ Руммельскую долину, онъ не только не встрѣтилъ нападеній; но даже Арабы доставляли въ биваки жизненные припасы. Арабы въ этой долине мирные земледѣльцы, которые съ такою покорностію предались Французамъ, какъ слушались *Ахметъ-Бей* и посему несправедливо, будто жители западн. части провинціи Константинской, готовы были биться. Ген. *Негріе* на 10 час. отъ Сторы, возвратился, опасаясь, чтобы приверженцы *Ахмета* не воспользовались его отсутствіемъ и уменьшеніемъ гарнизона, но это было напрасно, и кажется что вліяніе *Ахмета* на состоявшіе прежде подъ нимъ поколѣнія, исчезло. Генералъ въ послѣдствіи намѣренъ опять идти въ Стору и посѣтить другія части провинціи. Извѣстия эти обрадовали нашъ городъ, но это вскорѣ уступило печали, по случаю прибытія Бень-Айсса, перваго Министра *Ахметъ-Бея*. Неизвѣстна причина появленія его, но опасаются что въ этомъ могутъ быть злодѣйскія намѣренія.“

— *Mémorial bordelais* содержитъ письмо изъ Мадрита съ слѣдующими, довольно невѣроятными извѣстіями: „23-го ч. Кабинетный курьеръ съ весьма важными депешами прибылъ изъ Лиссабона въ Мадридъ, и распространился слухъ, что *Р. Офалія* сдѣлалъ Португальской Королевѣ изъясненія на счетъ политическихъ договоровъ, которые ласково приняты Ея В-мъ. Главныя основанія сего договора будто слѣдующія: 1) Возстановленіе связей съ Римскимъ Дворомъ; 2) признаніе *Д. Мигуэля* Португальскимъ Инфантомъ, и возвращеніе отобранныхъ его имѣній; 3) общая амнистія для всѣхъ политическихъ преступниковъ; 4) признаніе заключеннаго *Донъ-Мигуэлемъ* займа суммою на 38 мил. франк. и принятія онаго вмѣстѣ съ прочимъ Государств. долгомъ.“ — *Mémorial* замѣчаетъ что Кабинеты Лондонскій и Лиссабонскій желали возстановленія Хартіи *Донъ-Педре* и что сей родъ контръ-революціи, со времени вступленія *Г-на Офалія* въ Испанское Министерство, болѣе обращать на себя вниманія, нежели когда либо. Еслибы это, говорить поминутый жур., пришло въ исполненіе, то Герцогъ *Палмелла* и Маршалъ *Сальданга* опять вступили бы въ управленіе.“

— Въ *Gazette de France* сказано: „Когда прошелъ слухъ, что Принцесса *Бейрская* съ Принцемъ Астуріи оставили Зальцбургъ, отправляясь въ главную квартиру *Донъ-Карлоса*, Французское Правительство, вдоль всей Испанской границы предписало строжайшую бдительность.“

— Генералъ-Лейтенантъ *Гариспэ* 2-го ч. отправился изъ Байонны въ Парижъ. Генералъ *Ногесъ* въ отсутствіи его приметъ команду.

8-го Марта.

Письмо изъ Алжира отъ 24 ч. пр. м. сообщаетъ: „Извѣстный Бень-Гаисса, который при осадѣ Константины былъ Губернаторомъ сего города, прибылъ въ Алжиръ, чтобы предаться въ нашу волю и требовать отъ насъ пособія. Бень-Гаисса былъ богатѣйшій житель Константины, и безъ сомнѣнія могущественнѣйшій изъ всѣхъ начальниковъ, которые до сихъ поръ предались намъ. Какъ Кабиль, онъ особенно важенъ для насъ, ибо посредствомъ его можно будетъ поставить равновѣсіе чисто Арабскому вліянію *Абдель-Кадера*.“

— Письмо изъ Константины отъ 12-го ч. доносить слѣдующее о второмъ военномъ походѣ Генерала *Негріе* въ Мила: „Генер. *Негріе* вышелъ 10 ч. изъ Константины и послѣ 11 часовъ похода, ночевалъ подъ стѣнами Мила. Мила прекрасное мѣстечко имѣющее около 2,000 жит.; окружено каменною стѣною, построенною изъ камней Римскихъ памятниковъ. Въ самомъ городѣ есть много садовъ съ помаранцовыми и оливными деревьями, но здѣсь какъ и во всей провинціи недостатокъ лѣса. Жители кажутся очень были рады прибытію Французовъ, и солдатовъ хорошо угощали. Генералъ велѣлъ вручить Кайдъ Милы бурнусъ и пару пистолетовъ и принахъ отъ него увѣреніе въ дружественномъ расположеніи. На другой день колонна предприняла обратный маршъ, и вчера вечеромъ возвратилась въ Константино.“

— *Quotidienne* содержитъ слѣдующее: „Прибытіе Генерала *Бурмона* и сына *Донъ Карлоса* въ квартиру сего послѣдняго, не подожжетъ сомнѣнію. Первый будетъ имѣть подъ своимъ начальствомъ *Гони* и 10,000 чел. чтобы дѣйствовать въ Старой Кастиліи, между тѣмъ какъ Инфантъ *Донъ-Себастьянъ* и

znaczonym na tę misyą.

— List z Bony pod d. 15 z. m. między innemi donosi: „Ostatni goniec z Konstantyny przywiózł bardzo ważne wiadomości. Jenerał *Negrier*, z kolumną 2,500 ludzi mającą, wyszedł dla rozpoznania w okolicy Stora. W przeciągu dwudniowego pochodu przez dolinę Rummel, nie tylko, że nie był niepokojony, lecz nawet Arabowie dostarczali żywności. Arabowie w tej dolinie są spokojni rolnicy, którzy z taką gotowością poddali się Francuzom, jak byli posłusznymi Bejowi i dla tego niesłusznem było mniemanie, że mieszkańcy zachodniej części prowincyi Konstantyny, ciągle byli gotowymi do boju. O 10 godzinie przed Storą, powrócił Jenerał *Negrier*, zapewna z obawy, ażeby stronnicy *Achmeta* nie chcieli korzystać z jego nieobecności i chwilowego zmniejszenia załogi; lecz ostrożność ta była zbyteczną, i zdaje się, że wpływ *Achmeta* na rządzone dawniej przezeń pokolenia, znikł zupełnie. W późniejszym czasie Jenerał ten uczynić ma drugą wycieczkę do Stora i odwiedzić inną część prowincyi. Wiadomości te napelnify miasto nasze radością, lecz wkrótce zajął miejsce smutny przestrach z okoliczności przybycia *Ben-Aissa*, pierwszego Ministra *Achmet-Beja*. Wprawdzie przyczyna obecności jego nie jest wiadoma, lecz się lekają, ażeby w tém nie było niegodziwych jakich knowań.“

— *Mémorial bordelais* zawiera list z Madrytu z następującymi dość niepewnymi wiadomościami: „D. 23 goniec gabinetowy z ważnemi depeszami przybył z Lissbony do Madrytu, i rozbiegła się pogłoska, że *P. Ofalia*, uczynił Królowej Portugalskiej wyjaśnienia względem politycznego układu, które łaskawie przyjęte zostały ze strony Jej Kr. Mości. Główne zasady tego układu mają być następujące: 1) Przywrócenie stosunków z dworem Rzymskim; 2) Uznanie *Don Miguela* za Infanta Portugalii, i powrót zabranych dóbr jego; 3) powszechna amnestya dla wszystkich przestępców politycznych; 4) Przyznanie zaciągniętej przez *Don Miguela* pożyczki w summie 38 mill. franków i zlikwidowania jej z dalszemi długami państwa.“ — *Mémorial* postrzega, że gabinety Londyński i Lisboński, oba życzyły przywrócenia Karty *Don Pedra*, i że ta kontrrewolucya, więcej zwraca teraz na siebie uwagi, aniżeli kiedykolwiek od czasu wstąpienia *P. Ofalia* do Ministerium Hiszpańskiego. Jeśliby to, dodaje wspomniany dziennik, przyszło do skutku, tedy *Xięże Palmella* i Marszałek *Saldanha*, znowu weszliby do gabinetu.“

— W *Gazette de France* czytamy: „Na pogłoskę, że *Xiężna Beira* z *Xięciem Asturyi* opuściła Salzburg, udając się do głównej kwatery *Don Carlоса*, Rząd Francuzki przez cały ciąg granic Hiszpańskich, zalecił najcisłszą baczność.“

— Jenerał Porucznik *Harispe* d. 2 wyjechał z Bayonny do Paryża. Jenerał *Nogues* na czas jego nieobecności, przyjmie dowództwo.

Dnia 8-go.

W liście z Algieru pod d. 24 z. m. czytamy: „Sławny Ben Haissa, który podczas oblężenia Konstantyny był Gubernatorem tego miasta, przybył do Algieru dla poddania się pod naszą władzę i żądając wsparcia. Ben-Haissa był jednym z najbogatszych mieszkańców Konstantyny i bez wątpienia najpotężniejszy ze wszystkich naczelników którzy się dotąd nam poddali. Jako Kabail, jest on wielkiej dla nas wagi: gdyż przez pośrednictwo jego, można będzie utrzymać równowagę z czysto arabskim wpływem *Abdel-Cadera*.“

— List z Konstantyny pod d. 12 donosi w następujący sposób o drugim wojskowym pochodzi Jenerała *Negrier* do Mila: „Jenerał *Negrier* wyruszył d. 10 z Konstantyny i po 11-godzinnym marszu, zanocewał pod murami Mila. Jest to piękne miasteczko, mające około 2,000 mieszkańców; otoczone jest murem, wzniesionym z kamieni Rzymskich pomników. W samém mieście znajduje się wiele ogrodów, naepnionych drzewami pomarańczowemi i oliwkowemi. Lecz tu, jak i w całej prowincyi, niedostatek drzewa. Mieszkańcy zdawali się być bardzo ucieszeni z przybycia Francuzów i uпрzejmie przyjmowali żołnierzy. Jenerał rozkazał wręczyć Kaidowi Mila burnus i parę pистолетовъ i przyjął od niego zapewnienie przyjacielskich stosunków. Nazajutrz kolumna wyszła na powrót i wczora wieczorem przybyła do Konstatyny.“

— *Quotidienne* zawiera, co następuje: „Przybycie Jenerała *Bourmont* i syna *Don Carlоса* do głównej kwatery tego ostatniego, nie podlega żadnej wątpliwości. Pierwszym ma mieć pod swoim dowództwem *Goni* i 10,000 ludzi, ażeby działać w Starej-Kastylii, a tymczasem Infant *Don Sebastian* i *Guergué* wtargną do Arragonii,

Герге вступать въ Аррагонію, чтобы чрезъ Генаресскую линію итти на Мадридъ. *Донъ-Карлосъ, Гомесъ и Мерино* съ третьимъ корпусомъ чрезъ Осма и Сеговію а *Кабрера* чрезъ Куэнсу, пойдутъ на столицу. Полагаютъ, что войско Королевы не будетъ въ состояніи воспрепятствовать исполненію сего плана. — Можемъ увѣрить, что Правительство получило депеши, въ которыхъ подтверждаются выше упомянутыя извѣстія, и думаемъ, что по важности обстоятельствъ, оно почтетъ обязанностію, привести ихъ во всеобщее извѣстіе.

9-го Марта.

Князь Павелъ *Эстергази* задержанъ въ Парижѣ подагрическою болѣзнію.

— Князь *Таллейранъ* велѣлъ препроводить меру здѣшняго 1-го округа, сумму въ 1,000 фр. для раздачи бѣднымъ.

— *Гюберъ* сегодня утромъ переведенъ изъ Консьержери въ темницу *la Force*.

— *Quotidienne* по вчерашнему объявленію *Журнала Преній* требуетъ отъ Министерства объясненія, дѣйствительно ли ни одинъ изъ знатнѣйшихъ Французскихъ легитимистскихъ Генераловъ не находится въ главной квартирѣ *Донъ-Карлоса*; ибо если называли Маршала *Бурмона*, то это безъ сомнѣнія ложно. — *Constitutionnel* съ своей стороны содержитъ письмо изъ Логроньо отъ 2-го ч., въ которомъ между прочимъ сказано: „Съ прибытія *Донъ-Карлоса* въ Эстеллу, въ Карлистской арміи замѣтна большая дѣятельность. Утверждаютъ, что Маршалъ *Бурмонъ*, коего присутствіе въ главной Карлистской квартирѣ, всякому извѣстно, совершенно преобразуетъ Карлистское войско и раздѣляетъ оное на 3 корпуса, каждый въ 3 пѣхот. бригады и одну конную съ 12 орудіями. Публикованная 27 Февраля въ Эстеллѣ прокламація съ подписью: „Карль V, Католическій Король Испаніи“ приглашаетъ Наварцевъ къ оружію. Войска Королевы разставлены отъ Гаро до Лерія, такъ что *Эспартеро* въ 24 часа на каждомъ пунктѣ можетъ собрать 30,000 чел. *Эспартеро* занимается теперь осмотромъ всей арміи. Министерство пригласило его въ Мадридъ; но онъ отвѣчалъ, что обстоятельства не позволяютъ ему ни на одинъ часъ оставить войско.“ (A.P.S.Z.)

А н г л і я.

Лондонъ, 6-го Марта.

Ея В. Королева *Викторія* принимала вчера посѣщеніе вдовствующей Королевы и Принцессы *Августы*. Лорды *Мельбурнъ* и *Джонъ Россель* имѣли аудіенцію у Ея Велич.

— *Observer* сообщаетъ: „Носится слухъ, что Коронація наступитъ въ Августъ. Производятся уже совѣщанія о разныхъ формахъ и церемоніяхъ, которыя необходимы, при коронованіи Королевы.

— Белгійскій Посланникъ *Г. Фандевейеръ*, опять сюда прибылъ.

— Въ четвергъ, когда празднуется день здѣшней Россійской торговой компаніи, въ Лондонской гостиницѣ былъ данъ обѣдъ. При семъ присутствовало около 100. членовъ и предсѣдательствовалъ *Г. Эстель* изъ Остъ-Индской компаніи. Гр. *Дургамъ* былъ при семъ случаѣ главнымъ гостемъ, также присутствовали Русскій Посланникъ при Лондонскомъ Дворѣ съ Г-мъ *Бенкгаузеномъ*, Консулъ Кавалеръ *Бодиско*, Русскій Посланникъ при Сѣверо-Американск. Соединенныхъ Штатахъ Сиръ *К. Баго* и другіе. *Г. Эстель* предложилъ тостъ за здравье Графа *Дургамъ* и объявилъ, что никогда имя Великобританіи не было болѣе уважаемо въ Россіи и никогда не были почтаемы столько Англійскіе купцы, какъ во время пребыванія тамъ Посланникомъ Графа *Дургамъ*. Графъ *Дургамъ* въ лестныхъ выраженіяхъ благодарилъ Президента за его образъ мыслей, и все общество за сдѣланный ему приемъ. (A.P.S.Z.)

— Въ одной изъ здѣшнихъ газетъ, помѣщены слѣдующія подробности о жизни Королевы: Ея Величество съ малолѣтства привыкла вставать рано, что имѣло сильное вліяніе на развитіе ея тѣлосложенія и умственныхъ способностей. Она сохранила эту привычку и по возшествіи на престолъ. Въ 10 часовъ, послѣ занятій, продолжающихся два часа, Королева кушаетъ завтракъ, вмѣстѣ съ наставницею своею Баронессою *Леценъ*. Предшественники Королевы имѣли собственнаго секретаря, для облегченія работы при утреннемъ докладѣ; нынѣ же обязанности секретаря исполняетъ Баронесса *Леценъ*, которой познанія, нравъ и образъ мыслей оправдываютъ сильное вліяніе ея на Государственныя дѣла, употребляемое всегда неразлучно съ выгодами Королевы, прекрасныя достоинства которой, почтенная наставница старается всегда представить въ самомъ выгодномъ свѣтѣ. Ея Величество обыкновенно приглашаетъ къ завтраку родительницу свою, ибо со

въ celu przejścia przez linią Henares na Madryt. *Don Carlos, Gomez i Merino* z trzecim korpusem przez Osma i Segovią, a *Cabrera* przez Cuenca, mają iść na Madryt. Rozumieją, że wojsko Królowej nie będzie w stanie zapobiedz wykonaniu tego planu. — Sądzymy, iż możemy zapewnić, że Rząd otrzymał depesze, w których się potwierdzają powyższe wiadomości i spodziewamy się, że przy tak ważnych okolicznościach, będzie miał sobie za obowiązek, ogłosić je publicznie.”

9-го Марца.

Хиѣзе Павелъ *Esterhazy* зъ причины подагры задержанъ въ Парижѣ.

— Хиѣзе *Talleyrand* пріѣхалъ Мерови тудеяшого 1-го округу summę 1,000 franków, dla rozdania ubogim.

— *Hubert* dzisiaj rano z Conciergerie przeprowadzony został do więzienia la Force.

— Подług wczorajszego w *Dzienniku Rozpraw* doniesienia, *Quotidienne* wzywa Ministeryum do wyznania: azali rzeczywiście żaden ze znakomitszych francuzkich Jeneratów legitymistowskich nie znajduje się w głównej kwaterze *Don Carlosa*; gdyż jeśliby wymieniano w tém Marszałka *Bourmont*, tedy to bez wątpienia byłoby błędem. — *Constitutionnel* ze swojej strony zawiera list z Logroño pod d. 2, w którym między innemi powiedziano: „Od przybycia *Don Carlosa* do Estelli, pomiędzy wojskiem Karolistowskim daje się postrzegać wielką czynność. Zapewniają, że Marszałek *Bourmont*, którego obecność w głównej kwaterze Karolistowskiej dla nikogo nie jest tajemnicą, ma zupełnię zreorganizować armią Karolistowską i rozdzielić ją na 3 korpusy, każdy z 3 brygad pieszych i jednej jazdy, oraz 12 dział złożony. Ogłoszona d. 27 z. m. w Estelli odezwa mająca podpis „Karol V, Król Katolicki Hiszpanii”, powołuje Nawarczyków do broni. Wojska Królowej od Haro do Leria wystawione są w szachownice, tak, że *Espartero* we 24 godziny, na każdym punkcie zebrać może 30,000 ludzi. *Espartero* teraz zajmuje się inspekcją całego wojska. Ministeryum wezwało go do Madrytu; lecz on odpowiedział, że okoliczności niedozwalają mu, ani na jedną godzinę opuścić wojska.” (A.P.S.Z.)

A N G L I A.

Londyn, dnia 6-go Marca.

Królowa *Wiktorya* przyjmowała wczora w nowym pałacu wizytę Królowej wdowy i Xiężniczki *Augusty*. Lordowie *Melbourne* i *John Russel* mieli audyencye u Jej Kr. Mości.

— *Observer* donosi o pogłosce, że w Sierpniu nastąpić ma Koronacya. Odbywają się już narady o różnych formach i obrzędach, które są koniecznemi przy Koronacyi Królowej.

— Poseł Belgicki *P. Vandeweyer* znowu tu przybył.

— We Czwartek na obchod rocznicy tutejszej Rosyjskiej handlowej kompanii, w Londyńskim hotelu dany był obiad. Obecnych było około 100 członków, a *P. Astell* z kompanii Wschodnio-Indyjskiej, prezydował. Hrabia *Durham* był głównym gościem. Przy tém zdarzeniu obecni byli takż Poseł Rosyjski z *P. Benkhausem*, Konsul Kawaler *Bodisco*, Poseł Rosyjski przy Sianach Zjednoczonych Południo-Amerykańskich, *Sir C. Bagot* i inni. *P. Astell*, wniosłszy toast za zdrowie Hrabiego *Durham*, oświadczył, że imie Brytanii Wielkiej nigdy nie było w większym u Rosyi poważeniu i nigdy nie byli szanowani więcej kupcy Angielscy, jak podczas urzędowania tam Hrabiego *Durham*. Hrabia w pochlebnych wyrazach oświadczył podziękowanie Prezydentowi za jego sposób myślenia i całemu towarzystwu za okazane mu przyjęcie. (A.P.S.Z.)

— Jeden z tutejszych dzienników daje następujący opis sposobu życia Królowej: „Najjaśniejsza Pani, przyzwyczajoną będąc od dzieciństwa do раннего вставанія, co nadzwyczajnie wpłynęło na rozwinięcie jej moralne i fizyczne, zachowała ten zwyczaj po objęciu berła. O godzinie 10 zastawiają śniadanie, które Królowa po odbytej już wprzód dwugodzinnej pracy, łącznie ze swoją nauczycielką, Baronową *Lehzen* spożywa. Poprzednicy Królowej, używali do pomocy w tej pracy ранней, prywatnego Sekretarza. Najjaśniejsza Pani zniósła tę posadę, atoli dzieli z nią prace gabinetowe wyżej wspomniana Baronowa *Lehzen*, dama, której światło, charakter i obyczaje usprawiedliwiają ten silny wpływ, jaki na sprawę państwa wywiera. Atoli sam wpływ Baronowej idzie tylko na korzyść Królowej: bo czcigodna jej nauczycielka korzysta ze wszystkich okoliczności, w którychby można w całym wystawić światło najpiękniejsze zalety swej ukoronowanej uczennicy. Na

времени восточествія на престолѣ Королевы, Герцогиня *Кентская* соблюдаетъ всѣ правила самаго строгаго этикета, никогда не посѣщаетъ Августѣйшей дочери своей безъ приглашенія, и хотя привыкла быть неразлучно съ нею, теперь видается только когда Ея Величество изволитъ кушать. Во время завтрака разговариваютъ о литературѣ. Этотъ предметъ привлекаетъ вниманіе Королевы до такой степени, что часто нужно нѣсколько разъ докладывать ей, что Министры ожидаютъ ея приказаній. Съ 12 часовъ утра Ея Величество занимается въ кабинетѣ съ Министрами. Въ рѣшеніи дѣлъ, Королева оказываетъ глубокое познаніе людей и имѣетъ вѣрный взглядъ женщины. Какое бы дѣло ни было представлено Ея Величеству, Министръ читающій докладъ, съ удивленіемъ видитъ, что обстоятельства онаго уже Ей извѣстны; одинъ взглядъ выражаетъ уже соизволеніе на представляемые проекты, или отверженіе оныхъ, и этотъ взглядъ, при самомъ милостивомъ обхожденіи Ея Величества, устрасяетъ *Лорда Мельбурна* гораздо болѣе, нежели всѣ многословныя возраженія оппозиціи. Послѣ занятій съ Министрами, Королева принимаетъ обыкновенно иностранныхъ Посланниковъ и иныхъ почетныхъ особъ, съ особеннымъ свойственнымъ ей величіемъ. Склонность Ея къ этикету, воскресила придворъ ея, рыцарскіе обычаи, и придворные Королевы *Викторіи* могутъ служить образцемъ изысканной вѣжливости рыцарскихъ временъ. Послѣ трудовъ подѣламъ государственнымъ, начинается обыкновенный разговоръ. Королева зная много иностранныхъ языковъ, разговариваетъ съ чужеземцами ихъ природнымъ нарѣчіемъ, съ достоинствомъ, приличнымъ Ея высокому сану, придавая ему еще болѣе блеска, милостивымъ своимъ обхожденіемъ. Послѣ сего Королева прогуливается въ экипажѣ, пѣшкомъ, а иногда верхомъ. По возвращеніи съ прогулки, кушаетъ обѣдъ вмѣстѣ съ родительницею своею, Баронессою *Леценъ* и другими знатными особами. — Отъ стола Ея Велич. переходитъ въ гостиную комнату и въ разговорахъ съ присутствующими, отдыхаетъ послѣ утомительныхъ дневныхъ трудовъ.

(О. Г. Ц. П.)

НИДЕРЛАНДЫ.

Гага, 2-го Марта.

Ходъ курьеровъ между Лондономъ и Ст. Петербургомъ, очень оживленъ; сегодня опять сюда прибылъ Русскій курьеръ съ депешами предназначенными въ Лондонъ.

— По Королевскому распоряженію отъ 28 Января, никто напредъ безъ теоретическаго знанія Малайскаго языка, не можетъ быть проповѣдникомъ протестантскихъ церквей въ Нидерландской Индіи.

(A.P.S.Z.)

Б е л г і я.

Люттихъ, 8-го Марта.

Здѣшній *Журналъ* дѣлаетъ замѣчаніе, что теперь девять десятыхъ всѣхъ Бельгійскихъ учебныхъ заведеній находится въ рукахъ духовенства, которое всѣми мѣрами старается овладѣть и послѣднюю десятую частію. (A.P.S.Z.)

И т а л і я.

Римъ, 27-го Февраля.

Испанскіе духовные, прибывшіе сюда, трогательными словами описываютъ нужду, которой подвержены монахи и монахини въ своемъ несчастномъ отечествѣ, задержаніемъ ихъ пенсіоновъ. Больные и престарѣлые преданы голодной смерти въ полномъ значеніи сего слова, такъ какъ они несправедливо мѣрою Правительства, лишены своей собственности, которую, какъ извѣстно, каждый вступая въ монастырь долженъ передать ордену. И такъ множество людей испытываютъ величайшее бѣдствіе, тогда какъ Государство обязалось заботиться о ихъ содержаніи. Долгадывались, что слабое Правленіе Королевы не долго будетъ въ состояніи заботиться о духовенствѣ. Письма изъ Испаніи давно увѣдомляютъ, что приверженцы *Донъ-Карлоса* съ каждымъ днемъ увеличиваются, потому что лучше повиноваться деспотическому правленію, нежели терпѣть такое состояніе анархіи. Отказъ интервенціи со стороны Франціи, возбуждиль здѣсь большое вниманіе. Король *Людвигъ Филиппъ* все болѣе пріобрѣтаетъ уваженія у высшаго духовенства.

3-го Марта.

Возведеніемъ бывшаго перваго библіотекаря, Монсиньора *Меццофанти* въ Кардиналы, Ватиканъ отменилъ своего Префекта и должность эта предложена Монсиньору *Лауреани*. Присшествіе это весьма благопріятно для института, потому, что Монс. *Лауреани* человекъ съ высокою образованностію.

— Сильные дожди на последней неделе так на-

śniadanie zaprasza Królowa zwykle swoją matkę: bo Xię-
żna *Kent*, od wstąpienia na Tron Najjaśniejszej Pani
zachowuje najściślejszą etykietę i nieprzybywa nigdy do
swej córki, jeżeli przez nią nie jest zaproszona. Matka,
nigdy dotychczas nie rozłączająca się z córką, widuje
ją teraz, tylko w godzinach przeznaczonych do posiłku.
Podczas śniadania, toczą się rozprawy o literaturze; przed
miot ten, tak zajmuje Królową, że nie raz kilkakrot-
nie powtarzać jej potrzeba, iż Ministrowie czekają na
jej rozkazy. O południu udaje się Królowa do swego
gabinetu, dla prac Ministeryalnych przeznaczonego. Tu
pokazuje się widocznie umiejętność sztuki życia i trafny
smak kobiety. Ledwie jaki dokument przedstawi Najja-
śniejszej Pani którykolwiek z Ministrów, wnet z wiel-
kim spostrzega podziwem, że Królowa o całym biegu
interesu zupełnie jest zawiadomiona; jeden jej rzut oka
okazuje, już taskawe przychylenie się, już odrzucenie
podanych projektów; rzut ten oka przy całym łagod-
nym postępowaniu, większym Lorda *Melbourne* prze-
jmuje strachem, niżeli wszystkie gadaniny opozycji. Po
gabinetowej naradzie zwykle przedstawiają Królowej
zagranicznych Posłów i inne znakomitsze osoby, które
Królowa z najwytworniejszą powagą przyjmuje. Lubiąc
etykietę, odżywiła zwyczaj rycerskich czasów; z tego
powodu dwór *Wiktoryi* stulecie może za wzór wytworu
i rycerskiej grzeczności. Po odbytych czynnościach ur-
zędowych wszczyna się zwyczajna towarzyska rozmo-
wa. Najjaśniejsza Pani, umiając wiele zagranicznych
języków, rozmawia z każdym cudzoziemcem w jego ro-
dzinnej mowie, nie zapominając o powadze swego wy-
sokiego dostojństwa, której, przez swą stodycz w po-
stępowaniu, nowego przydaje blasku. Następuje po-
tém przejażdżka pojazdem, przechadzki lub też niekie-
dy jazda konno. Za powrotem obiaduje Królowa z mat-
ką swoją, Baronową *Lehen* i innemi znakomitami o-
sobami. Po obiedzie udaje się Najjaśniejsza Pani do
salonu, gdzie po kłopotliwych pracach dziennych, wy-
poczywa, bawiąc się rozmową z obecnymi. (*G.R.K.P.*)

N I D E R L A N D Y.

Haga, dnia 2 Marca.

Bieg gonców pomiędzy Londynem a Petersburgiem, jest bardzo ożywiony; dzisiaj znowu goniec Rosyjski tu przybył z depeszami swojego Rządu, przeznaczonemi do Londynu.

— Przez rozkaz Królewski pod 28 Stycznia, nikt na przyszłość, kto nie posiada teoretycznej znajomości języka Malajskiego, nie może być kaznodzieją protestanckich kościołów w Indjach Niderlandzkich. (A.P.S.Z.)

BELGIA.

Leodyum, 8 Marca.

Tutejszy *Journal* czyni uwagę, że teraz dziewięć dziesiątych wszystkich Belgickich zakładów naukowych znajduje się w rękach niemieckich, którzy wszelkich dokładają usiłowań, ażeby i ostatnią dziesiątą część zagarnąć.

(A.P.S.Z.)

W Ł O C H Y.

Rzym, 27 Lutego.

Duchowieństwo Hiszpańskie, tu przybyłe, poruszającym sposobem opisuje nędzę, na jaką wystawieni są zakonnicy i zakonnice w swej nieszczęśliwej ojczyźnie przez zatrzymanie ich pensyj. Chorzy i zestarzali, zostawieni są śmierci z głodu, w całym znaczeniu tego wyrazu, gdyż przez nieodpowiedzialny środek Rządu, pozbawieni są swej własności, którą, jak wiadomo, każdy przy wstąpieniu do klasztoru złożyć musi konwentowi. Mnóstwo więc ludzi cierpi nędzę bez granic, gdy tymczasem kraj zobowiązał się mieć troskliwość o ich utrzymanie. Można było przewidzieć, że słaby Rząd Królowej nie będzie mógł długo opiekować się duchowieństwem. Listy z Hiszpanii dawno donoszą, że stronnicy *Don Carlosa* ciągle się powiększają, gdyż wolą być posłusznymi Rządowi despotycznemu, jak znosić dłużej taki stan anarchii. Odrzucenie interwencji ze strony Francji, żywą wzbudziło uwagę. Król *Ludwik Filip* coraz więcej zjednywa poważania u wyższego duchowieństwa.

Dnia 3 Marca.

Przez wyniesienie dotychczasowego pierwszego Bibliotekarza Monsignora *Mezzofanti*, na Kardynała, Watykan zmienił swojego Prefekta i obowiązek ten poruczony Monsignorowi *Laureani*. Zdarzenie to uważać należy bardzo korzystnem na stronę tego instytutu: gdyż Monsign. *Laureani* wysoką i odpowiednią posiada naukę.

— Mocne deszcze ostatniego tygodnia, sprawily, ze

(2)

водили Тибръ, что онъ выступилъ изъ береговъ. Площадь Пантеона а также некоторые улицы и кварталы наводнены. Изъ окрестностей равно печальныя получены здѣсь донесенія и Его Святейшество Папа, предписалъ тридневныя молитвы во всѣхъ церквахъ во имя Пресв. Богородиц. Кто участвуетъ въ сихъ молитвахъ, получаетъ за каждый день семь лѣтъ отпущенія, а кто два раза въ день прибудетъ, получаетъ совершенное отпущеніе. Преимущество это распространяется на монахинь въ ихъ монастыряхъ, а также на заключенныхъ и больныхъ, которые не могутъ являться въ церковь. (A.P.S.Z.)

ИСПАНІЯ.

Мадридъ, 24-го Февраля.

Въ Толедской катедрѣ происходило благодарственное молебствіе о побѣдѣ Генерала *Флинтера* надъ Карлистами, въ которомъ участвовала сама побѣдитель. Имя его будетъ написано золотыми буквами на стѣнахъ храма. Впрочемъ побѣду эту приписать только должно военной уловкѣ, такъ какъ онъ казалось отступилъ къ Толозѣ, а потомъ внезапно напалъ на Карлистовъ въ располѣхъ.

— *Базиліо Гарсія* все находится въ *Сьерра де-Сегура*; частые дожди въ последнее время, сдѣлали дорогу почти не проходимою и малые ручьи сдѣлались рѣками, отъ чего конечно въ походѣ его большое встрѣтится препятствіе.

— Въ *Кортесахъ* ожидаютъ жаркихъ прерій, на счетъ принятія *Инфанта Донъ Франциско де Паула* въ члены Сената, потомъ о новомъ муниципальномъ законѣ, уничтожающемъ давнюю свободу Испаніи и наконецъ о удержаніи десятины. — Герцогъ *Фриаскій* сюда прибылъ. (A.P.S.Z.)

АМЕРИКА.

Въ одномъ письмѣ изъ *Труа*, одного города на Канадской границѣ, сообщаютъ слѣдующее: „Странное средство употреблено было для тайнаго перевоза оружія къ Канадскимъ инсургентамъ. Известно, что на *Ловельскихъ* фабрикахъ работаютъ девушки, изъ сѣверной части *Вермонской* области и изъ соседнихъ владѣній *Нижней Канады*. Тѣла умершихъ работницъ обыкновенно отправляли къ роднымъ, на погребеніе. Въ прошедшее лѣто замѣтили, что число приносимыхъ на границу гробовъ, не рѣдко провозжаемыхъ родными, значительно увеличилось. Иногда вдругъ несли два или три гроба, и это подало поводъ къ слухамъ, что въ *Ловелѣ* господствуетъ сильная эпидемія. Послѣ начала Канадскихъ безпокойствъ, кто-то сталъ подозрѣвать, что въ гробахъ кроется что нибудь другое, а не покойники. Онъ открылъ одинъ, и, къ большому удивленію, нашелъ въ немъ ружья, винтовки, пистолеты, кинжалы и сабли.“

(С. П.)

СМѢСЬ.

Новое средство отопленія.

Г. В. Делессеръ сообщилъ Парижской Академіи Наукъ письмо, полученное имъ изъ Лондона. Въ этомъ письмѣ между прочимъ сказано: „Здѣсь много говорятъ о новомъ экономическомъ способѣ отопленія покоевъ, изобрѣтенномъ *Г. Жойсомъ* (*Joyes*), садовникомъ въ *Комбервеллѣ*, близъ Лондона.“

„Этотъ приборъ состоитъ изъ бронзовой урны около двухъ футовъ вышиною и дюймовъ въ восемь въ діаметрѣ; въ срединѣ ея находится труба съ клапаномъ, назначенная для того, чтобы по произволу увеличивать и уменьшать теплоту.“

„Когда топливо, заключающееся въ этой урнѣ, зажжено, оно даетъ лучистую теплоту, продолжающуюся отъ двадцати четырехъ до тридцати часовъ; издержки, потребныя для отопленія большой комнаты, простираются до 60 коп. Это топливо не производитъ ни дыму, ни запаха. Опыты, сдѣланные надъ этимъ приборомъ въ Обществѣ Садоводства, и въ Архитектурномъ Училищѣ, были совершенно успешны.“

„Вся важность этого изобрѣтенія заключается въ топливѣ, которое горитъ долго и безъ дыму. Говорятъ, что оно состоитъ изъ смѣси угля съ известью, которая поглощаетъ угольную кислоту и еще изъ другаго вещества, которое изобрѣтатель содержитъ въ тайнѣ.“

„Тѣ, которые видѣли дѣйствіе этого прибора, нисколько не сомнѣваются въ успѣхѣ изобрѣтенія *Г. Жойса*, и ожидаютъ отъ него важныхъ результатовъ. Главное преимущество его состоитъ въ томъ, что оно не производитъ ни дыму, ни угару, не представляетъ никакой опасности отъ огня и требуетъ весьма небольшихъ издержекъ.“

„Изобрѣтатель намѣренъ испросить привилегію въ Англіи и другихъ странахъ и тогда открыть свой секретъ.“ (Снб. В.)

HISZPANIA.

Мадридъ, 24 Lutego.

Въ катедрѣ *Толеданской* въ окolicности звycięztwa *Jenerała Flinter* надъ *Karolistami*, śpiewano uroczyste *Te Deum*, przy czémъ był obecnymъ звycięzca. Imię *Jenerała* złotemigłoskami napisane byдъ ma na ścianachъ świątyni. Zresztą winien on tylko swoje звycięztwo podstępowi wojennemu, gdyż pozornie cofał się byдъ do *Tolozy*, a potémъ zwrócił się nagle i uderzył na bezpiecznychъ *Karolistów*.

— *Basilio Garcia* ciągle się znajduje w *Sierra de Segura*; nieustanne deszcze w ostatnimъ czasie, zrobiły drogi prawie nieprzebytemi, a najmniejsze strumienie wezbrały do wielkości rzek, przez co naturalnie pochod musi byдъ wstrzymanymъ.

— Na *Kortezachъ* żywychъ spodziewają się sporówъ o przyjęcie *Infanta Don Franciszka de Paula* jako członka *Senatu*, nadto o nowémъ prawie municypalnémъ, które znosi dawniejsze wolności *Hispanii* i nakoniec o utrzymaniu dziesięcin. — *Xiąże Frias* tu przybył. (A.P.S.Z.)

АМЕРИКА.

W jednymъ liście zъ *Trua*, miasta na granicy *Kanady*, donoszą, co następuje: „Dziwny sposóbъ był używany do tajnego przewozu broni do *Kanady* dla buntowników. Wiadomo, że w fabrykachъ w *Lowel* pracują dziewczęta, zъ północnej części prowincji *Wermont* i zъ sąsiednichъ posiadłości *Niższej Kanady*. Ciała zmarłychъ robotnicъ, posyłano zazwyczaj do krewnychъ, dla pogrzebu. Przeszłego lata dostrzeżono, że liczba przywozonychъ na granicę trun, często od krewnychъ przeprowadzanychъ, znacznie się powiększyła. Niekiedy niesiono razemъ dwie albo trzy truny, co dało powódъ do pogłosek, że w *Lowel* mocna panuje epidemia. Za nastaniemъ rozruchówъ w *Kanadzie*, ktoś rzuciłъ podejrzenie, że w trunachъ musi się coś innego ukrywać, nie zaś umarli. Mający podejrzenie otworzyłъ jedną zъ nich, i zъ wielkiemъ zadziwieniemъ, znalazłъ karabiny, gwintówki, pistolety, pugiłaty i szable.“ (P. P.)

ROZMAITOŚCI.

NOWY SPOSÓBъ OPAŁU.

P. Delessert udzieliłъ *Paryskiej Akademii* umiejętności list, otrzymany przezeń zъ *Londynu*, w którymъ między innemi powiedziano: „Wiele tu mówią o nowymъ ekonomicznymъ sposobie ogrzewania pokojówъ, wynalezionymъ przezъ *P. Joyes*, ogrodnika wъ *Komberwell*, blisko *Londynu*.“

„Apparatъ ten składa się zъ urny brązowej, około dwóchъ stópъ wysokiej, mającej średnicy ośmъ cali; wewnątrz znajduje się rura zъ kłapą, dla powiększania albo zmniejszania ciepła podługъ upodobania.“

„Kiedy opał, w urnie tej zawarty, zapali się, wydaje zъ siebie promieniste ciepło, od dwódziestu czterechъ do trzydziestu godzinъ trwające; wydatek, potrzebu na ogrzanie wielkiego pokoju, wynosi do 60 kopiejek. Opał ten nie czyni ani dymu, ani swądu. Doświadczenia, czynione zъ tymъ apparatemъ wъ *Towarzystwie* ogrodnictwa i wъ *Szkole Architektonicznej*, były zupełnie pomysłne.“

„Cała wartość tego wynalazku zawiera się wъ opale, który długo się pali i bezъ dymu. Mówią, że opał ten składa się zъ mieszaniny węgla zъ wapnemъ, która niszczy kwas węglanu i jeszcze zъ innej istoty, którą wynalazca trzyma wъ tajemnicy.“

„Ci, którzy widzieli skutki tego aparatu, nie wątpią bynajmniej o użyteczności wynalazku *P. Joyes*, i ważnychъ spodziewają się zъtądъ wypadkówъ. Największa jego użyteczność wъ témъ się zawiera, że nie wydaje ani dymu, ani swądu, nie okazuje żadnego niebezpieczeństwa od ognia i bardzo mało potrzebuje kosztu.“

„Wynalazca ma prosić o przywilej wъ *Anglii* i innychъ krajachъ i wówczas odkryje swój sekretъ. (G.S.P.)“